

**BUŠEAHTTAÁRVALUSA
OLLAŠUHTTINRÁVVAGAT 2026**

Sisdoallu

1 Láidehus	3
2 Bušeahttaárvalusa geavahanplána gárvvisteapmi	3
3 Mearreruhtačuovvun ja -nuppástusat.....	3
4 Duhtosiid ja oastorehkegiid gieđahallan.....	4
5 Vuovdinrehkegat ja opmodaga vuovdin	4
6 Háhkamat	4
7 Geavahanekonomiijaprojeavttat.....	5
8 Investerenprojeavttat	5
9 Oktasašbargu gieldarájaid rastá	6
10 Bargoveahkahálddahuš.....	6
11 Siskkáldas bearráigeahčču ja riskkaidhálddašeapmi	7
12 Gielddadoaimmahat gitta	7

1. Láidehus

Gieldalága 110 § mielde gieldda doaimmain ja ekonomiijadiikšumis galgá čuovvut bušeahttaárvalusa. Bušeahttaárvalusa nuppástusain mearrida váldostivra.

Váldostivra lea 17.12.2025 § 77 dohkkehan ekonomiija- ja doaibmaplána jagiide 2026-2028. Ekonomiija- ja doaibmaplána vuosttas jagis geavahuvvo namahus bušeahttaárvalusjahki.

Ekonomiija- ja doaibmaplána leat dohkkehuvvon ekonomalaš ulbmilat ja doaibmaulbmilat sihke daid gáibidan mearreruđat ja boahtoárvoštallamat. Geavahanplánain lávdegottit sáhttet dárbbu mielde dárkkálmahttit doaibmaulbmiliiddiset.

Gielddaráđdehus dohkkeha bušeahttaárvalusa ollašuhttinrávvagiid, ja lávdegottit dohkkehit geavahanplánaset.

Bušeahttaárvalusa ollašuhttinrávvagiid oaivilin lea addit konkrehtalaš rávvagiid váldostivrra dohkkehan mearreruđaid ollašuhttimis ja čuovvumis.

2. Bušeahttaárvalusa geavahanplána gárvvisteapmi

Geavahanplánaiguin doaibmaorgánat juhket mearreruđaid ja boahtoárvoštallamiid geavahanekonomiijaoasi goasttádusbáikkiide ja geavahanekonomiijaprojeavttaide ja investerenoasi investerenprojeavttaide sihke ásaht dárbbu mielde dárkkálmahtton lávdegoddedási ulbmiliid.

Geavahanplána meroštallo mearreruđaid ja boahtoárvoštallamiid čadnivuotta lávdegoddedássái ja virgehálddašeadjiddássái. Lávdegotti geavahanplána berre leat ovttalágan váldostivrra dohkkehan bušeahttaárvalusain.

Geavahanplána meroštallojit duhtosiid ja rehkegiid vuostáváldit ja dohkkeheaddjit váldostivrra dohkkehan bušeahttaárvalusa mielde. Plána berre váldit vuhtii maid vejolaš sadjásašordnemiid.

Lávdegottit galget giedahallat geavahanplánaid 27.2.2026 rádjai.

3. Mearreruhtačuovvun ja -nuppástusat

Bušeahttaárvalusjagi doaimma berre ordnet nu, ahte mearreruđat reahkkájit oppa jagi doaimmaide. Vuos galgá dorvvastit lágas mearriduvvon geatnegasvuodaid ja váldit vuhtii váldostivrra dohkkehan bušeahttaárvalusa ulbmiliid.

Gielddaráđdehussii ja lávdegottiide addojuvvo čielggadus bušeahttaárvalusa ollašuvvamis guđege doaibmaorgána čoahkkimis. Mearreruđaid čuovvumis berre leat dárki, ja seammás galgá čuovvut maid vuovdimiidda guoski rehketčállima ollašuvvama.

Jos bušeahttaárvalusjagi áigge fuomášuvvo, ahte mearreruđat eai reahkká, berre doaimma heivehit mearreruđaid mielde vuosttas sajis doaimmaid gáržžidemiin dahje beavttálmahttimiin sihke čujuhemiin resurssaid ođđasit dehálamos doaimmaide.

Bušeahttaárvalus lea čadni manuid ja boaduid erohusa dahjege netto dásis. Doaibmasuorgehoavda sáhtta mearridit mearreruđa sirdimiin seamma goasttádusbáikki siste. Lávdegoddi sáhtta mearridit mearreruđa sirdimiin doaibmasuorggi siste dahjege goasttádusbáikkiid mielde bušehttii váldon

mearreruðaid gaskasaš sirdimiin eanemustá 10 % lávdegotti ollesmanuin. Dán badjelmanni oasis nuppástusaid galgá ovdanbuktit váldostivrii. Nettomanu badjelmanni mearreruhtaevttohusaid sihke investeremiid mearreruhtanuppástusaid galgá álo ovdanbuktit váldostivrii.

Bušeahhtaárvalusa nuppástusevttohusa galgá ovdanbuktit váldostivrii almmá ájiheami dalán, go nuppástusdárbu boahtá ovdan bušeahhtaárvalusjagi áigge. Nuppástusevttohusa galgá čielggadit nuppástusa váikkuhusa boahto- ja golloárvvoštallamiidda sihke doaibmaulbmiliidda. Bušeahhtaárvalusjagi manjá nuppástusaid sáhtta giedahallat dušše spiehkastatdáhpusain. Ruhtadoalloloahpaheami vuolláičállima manjá váldostivrii ii sáhte šat dahkat bušeahhtaárvalusa nuppástusevttohusa.

4. Duhtosiid ja oastorehkegiid giedahallan

Duhtosiid ja oastorehkegiid dárkkisteaddjin ja dohkkeheaddjin ii oaččo leat seamma olmmoš eaige olbmot, geain lea lagaš fuolkegaskavuohta nuppiidasaska.

Dárkkisteaddji galgá oasiltis dárkkistit, ahte duhtosis/rehkegis máinnašuvvon gálvu, bargu dahje eará bálvalus lea ožžojuvvon, sihke dahkat duhtosa/rehkega numerála dárkkisteami. Dárkkisteaddji merke duhtosii/rehkegii konttugirjenmerkemiid.

Dohkkeheaddji galgá dárkkistit, ahte duoðus lea formálalaččat ja áššálaččat riehta, duhtosis máinnašuvvon gálvu, bargu dahje eará bálvalus lea ožžojuvvon ja merkejuvvon ahte lea vuostávdon, duhtosis leat rivttes konttugirjenmerkemat, ja ahte golu máksimii lea geavaheamis mearreruhta.

Rehkegiid galgá giedahallat beaivválaččat.

Duhtosiid ja rehkegiid kontui girjemii dárbbaslaš kontukárttat gávdnojit Sarastia extranet-bálvalusas. Gieldda rehketdoalu stivre lánkaásaheapmi, nu ahte kontui girjemiiguin galgá leat dárki ja addojuvvon rávvagiid berre čuovvut.

5. Vuovdinrehkegat ja opmodaga vuovdin

Váldostivra mearrida gieldda bálvalusain ja eará bargguin bearranláhkaí mávssuid dábálaš vuodustusain. Gielddaráđdehus mearrida iežas doaibmasuorggi mávssuid vuodustusain ja euromeriin. Lávdegottit mearridit doaibmasurggiideaset mávssuid ja dávssaid vuodustusain ja euromeriin.

Goasttádusdási badjánemi berre váldit vuhtii bálvalusaid haddemearrideamis. Doaibmasuorggit galget guoddit ovddasvástádusa bođuide guoski rehketčállimis áiggit ja olles mearis. Vuovdimiidda guoski rehketčállima áigetávvaliid berre váldit vuhtii doaibmasuorggi jahkediimmus. Gieldadiehtoraporterema geažil rehketčállimiid (maiddái siskkáldas rehkegat) galgá bidjat áiggi dássái juohke njealjádasjagi 31.3. 30.6. 30.9 ja 31.12.

Boares bođugálvvu, mii lea váldon eret anus ja mas lea uhcán árvu, berre almmolaš gávppiin vuovdit dalle, go dat lea massán geavahanárvvus ja go seailuheamis/bajásdoalus šaddet golut, áššeapmahaš váldoovddasvástádussuorggi doaibmaorgána mearrádusain.

6. Háhkamat

Gálvvuid, agoarttaid ja sierralágan bálvalusaid háhkamiid galgá dahkat mearreruðaid olis čuovvumiin gieldda háhkanrávvaga. Háhkamiid gilvalahttimis galgá geavahit elektrovnnalaš Cloudia Gilvalahttin -vuogádaga.

- Virgehálddašeaddji, geas lea mearreruđa geavahanriekti, mearrida vuollái 10.000 euro háhkamiin. Badjel 10.000 euro háhkamiin mearrida lávdegoddi, jos gažaldagas ii leat rutiidnalágan jeavddalaš máksu.
- Bálvalusaidhákamii laktáseaddji soahpamušaid galgá dahkat nu, ahte daid sáhtá eretcealkit dahje nuppástuhttit govttoláš áiggis.
- Gálvoháhkamis 3 000 euro ja bálvalusháhkamis 5 000 euro sturrosaš háhkama sáhtá atnit smávva háhkamin.

7. Geavahanekonomiijaprojeavttat

Gieldda bálvalusbuvttadeapmi ja ovddideapmi dikšojuvvo maid projeavttaid bokte. Projeavttain, main gielda vástida ja hálddaša, galgá čuovvut čuovvovaš meannudanvugiid:

- Projeavttaid hálldahus dikšojuvvo nu mo gieldda organisašuvdnaminstaris boahtá ovdan.
- Projektii galgá álo leat mearreruhtavárren sihke álggahanlohpi.
- Projeavtta ii oaččo álggahit ovdal go ruhtadanmearrádus lea fitnašuvvan.
- Projektii galgá mearridit vástuolbmo ja rehkegiid dohkkeheaddji. Vástuolmmoš vástida ruhtadanohcamušaid, ruhtageavahančilgehusaid ja raporttaid dahkamis ruhtadeaddjiide. Kopijaid áššegirjjiin galgá doaimmahit maid guovddášhálldahussii.
- Kopijja projeavtta ruhtadanmearrádusas galgá doaimmahit gieldda guovddášdoaimmahakkii.
- Projeavtta manut ja boadut dikšojuvvojit doaibmasuorggi geavahanmannun ja boahtun. Ekonomiija- ja bargoveahkahálldahusa golut jogo fierahuvvojit dahje girjejuvvojit projeavttaide gollun sierra árvoštallama mielde. Projeavttaide ii sáhte geavahit dásádatkonttuid.
- Projeavtta ruhtadeapmái oassálasti priváhta olbmui, fitnodagain ja servošiin galgá háhkat čálalaš čatnaseami oassálastimis.
- Mávssihanohcamušaid galgá dahkat dalán, go ágga/mearreáigi ruhtageavahančilgehusaide lea šaddan/ollašuvvan.
- projeavtta vástuolmmoš vástida aktiivvalaš diediheamis luohtámušorgánaide ja gielddaolbmuide.
- projeavtta loahpparaportta galgá giedahallat doaibmaorgánas, mii lea dohkkehan projeavtta ollašuhhtima.
- projeavtta áigge háhkkojuvvon gálvvuid berre merket doaibmasuorggi gálvologahallamii, go projeakta nohká.

8. Investerenprojavttat

Gielddaráđdehus, lávdegottit ja virgehálddašeaddjit galget meannudit investerenosi projavttaid ja mearreruđaid oasil čuovvovaččat, váldimiin vuhtii bušeahttaárvalusas vejolaččat ovdanbukton erenomáš rávvagiid:

- Gielddaráđdehusa, lávdegotti ja ovddidan- ja birasdoaimma doaibmasuorgehoavda galgá dahkat ovdal huksenbarggu álggaheami álggahanmearrádusa, mas gávnnavuvvojit golloárvvoštallan, áigetávval ja ruhtadeapmi sihke barggu čađahanvuohki.
- Go projeakta lea gárvvis, galgá dahkat loahpahanalmmuhusa guovddášhálldahussii.
- Ruhtadoalu galgá ordnet nu, ahte projavttaid goasttádusčuovvun lea áiggedásis.
- Huksenprojavtta ii oaččo álggahit ovdal go projektii lea fitnašuvvan mearreruhta váldostivrras sihke vejolaš ruhtadanmearrádus.
- Ruhtadanplána/máksopoastaprográmma oktan áigetávvaliin galgá doaimmahit guovddášhálldahussii.

9. Oktasašbargu gieldarájaid rastá

Gieldda bálvalusbuvttadeapmi ja ovddideapmi dikšojuvvo maid gielddaid gaskasaš oktasašbarggu ja olggobeale organisašuvnnaid bokte.

- Oktasašbarggu koordineren: gielddahoavda koordinere gieldda guvlui oktasašbarggu gieldarájaid rastá ja dan hálldahusa.
- Gielddahoavda vástida aktiivvalaš diediheamis luohttámušorgánaide ja gielddaolbmuide.
- Hálldahusgottit vástidit iežaset doaibmasurggiid soahpamušaid čuovvumis ja válmmaštallamis sihke bálvalusaid ordnema diediheamis.
- Gieldda čadni soahpamušaid oktasašbarggus gieldarájaid rastá ja bálvalusbuvttadeamis dahká gielddaráđdehus, jos ii sierralágain eará čuovo.

10. Bargoveahkahálldahus

Bargoveahkahálldahusas galgá váldit vuhtii čuovvovaš áššiid:

- Virggiid ja bargogaskavuodaid fásta ja badjel 6 mb mearreáigásaš deavdimii galgá oažžut gielddahoavdda deavdinlobi. Vuollái 6 mb mearreáigásaš virggi dahje doaimma sáhtta deavdit doaibmasuorgehoavdda mearrádusain, jos dasa gávdno mearreruhta. Oanehisáigge sadjásašvuodaid berre vuosttas sajis dikšut siskkáldas ordnemiiguin.
- Ovdal virggi dahje bargogaskavuoda deavdima galgá válmmaštallamis čielggadit, leago bargguid vejolaš dikšut

siskkáldas ordnemiiguin. Oanehisáigge sadjásašvuodaid berre eanaš dikšut gieldda siskkáldas ordnemiiguin.

- Bálkáheapmái laktáseaddji guorahallanvuloš áššiin ja GVBES:a badjelmanni bálkáavttuin mearrida álo gielddaráđdehus.
- Doaibmasuorggit berrejit doaimmahit bálkárehkenastima dárbbasan áššegirjjiid ja dieđuid áiggil materiálaáigetávvaliid mielde. Lassin berre sihkkarastit, ahte materiála lea áššáigullelaš ja addojuvvon rávvagiid mielde dahkkon.
- Doaibmaváldi bargoveahkaáššiin lea meroštallon hálldahusnuolggadusas. Dárkkálmahtti ja dievasmahtti rávvagat leat addojuvvon gieldda bargoveahkarávvagis. Addojuvvon rávvagiid berre čuovvut.

11. Siskkáldas bearráigeahčču ja riskkaidhálddašeapmi

Siskkáldas bearráigeahčču lea stivrema veahkkeneavvu. Vuosttas sajis siskkáldas bearráigeahčus vástidit ovttagaid hoavddat.

Siskkáldas bearráigeahčus berre giddet fuopmášumi ee.

- gielddaráđdehusa addin rávvagiid ja mearrádusaid čuovvumii
- ovttagaid siskkáldas bearráigeahču ordnemii
- doaimma boaduslašvuhtii stivremis, ja mearrádusdahkamis geavahuvvon dieđu luohtehahttivuhtii
- dárbbu mielde dahkat sierračielggademiid ovttaskas doaimmain
- addit rávvagiid iežas bargosuorgái laktáseaddji áššiin
- doaibmasuorggit galget raporteret siskkáldas bearráigeahču ordnemis doaibmačilgehusasteaset

Doaibmasuorgehoavddat fuolahit das, ahte siskkáldas bearráigeahčču doaibmá áššáigullelašat sierra bargoovttagain. Gielddaráđdehus vástida siskkáldas bearráigeahčus.

12. Gielddadoaimmahat gitta

Gielddadoaimmahat dollojuvvo gitta suoidnemánus 1.-31.7.2026 sihke jagimolsašumis 21.12-31.12.2026.

OHCEJOGA GIELDDARÁÐDEHUS